

EEN HOOPVOLLE KOERS

Voor onze kinderen, voor een rechtvaardige overheid en voor een dienstbare economie

Soms fluisterend, soms enthousiast, soms onverschillig. Elke week zitten er hele groepen tieners op de publieke tribune van de Tweede Kamer. Als ik ze spreek, valt me op hoeveel ik van ze kan leren. Ze zitten vol idealen, maar hebben ook zorgen, zoekend naar hun plek in de toekomst. In wat voor land groeien ze op? Wat zien ze van de politiek, van de christelijke politiek?

Steeds vaker is onze samenleving hard en ongenadig. Dat is op het eerste gezicht vreemd. We zijn een rijk, welvarend land. Je zou dus iets anders verwachten. Maar toch is het vaak ieder-voor-zich, op je eigen scherpje, voor je eigen gelijk en je eigen geluk. Dat maakt niet het mooiste in ons los.

Steeds vaker spreek ik mensen die naar iets anders verlangen en daar prachtige voorbeelden bij geven. Ze willen een samenleving waarin we elkaar zien staan, waar we beter voor elkaar en voor de wereld zorgen. Waar welvaart niet ten koste gaat van welzijn. Waar we het land en het leven durven delen, omdat we allemaal door God geschapen zijn. Onze samenleving is een gezamenlijk huis, waarin je samen opgroeit. Waar ik ook kom – een familiebedrijf, een project van het Leger des Heils, een plek waar jongeren hun maatschappelijke diensttijd doen, een verzorgingshuis – is dát de praktijk: *niet voor jezelf, maar met elkaar.*

Nederland staat voor grote vraagstukken, waarbij de politiek aan zet is. De vraagstukken zijn vaak het gevolg politieke keuzes die veel te lang ik-gericht waren. Kiezen voor wat goed is voor je eigen belang in plaats van wat goed is voor het hele land. Of het nu het toeslagenschandaal, Groningen of migratie was, de politiek schoof problemen veel te lang door. En een gebrek aan gemeenschappelijke verantwoordelijkheid breekt een land vanzelf een keer op.

De ChristenUnie is 25 jaar geleden opgericht vanuit een groot verlangen: om gedreven door de liefde van God en vol overtuiging dienstbaar te zijn aan de samenleving en ons land. Dat diepe verlangen is nog steeds onze hartslag. We zijn een brede unie van christenen in een woelig land, met scheidslijnen en een gedeeld midden. Het is goed dat de commissie Partijvisie laat zien hoe christelijk-sociale politiek ook nu weer een antwoord

is op het verlangen om goed samen te leven en voor de schepping te zorgen. Onze beginselen zijn oersterk en onveranderd. Ze houden de tijd een spiegel voor en wakkeren ons vuur aan, om opnieuw hoopvol dienstbaar te zijn aan ons land. Ik dank de commissie hartelijk voor wat ze meegeven aan de hele partij. Ik wens ons toe dat het op heel veel plekken tot goede gesprekken en heilig vuur leidt!

Als de tieners ook de komende tijd weer op de publieke tribune van de Tweede Kamer gaan zitten, dan zullen ze daar de ChristenUnie in de oppositie zien. Niet tégen een kabinet, maar vóór Nederland. Met dezelfde gedrevenheid als onze oprichters, maar in een andere tijd.

In dit pamflet leggen we onze agenda voor die komende tijd neer. We zullen politiek bedrijven met de toekomst van kinderen voorop. Een politiek die werk maakt van een rechtvaardige overheid en die vlijmscherp doorheeft dat de economie er is voor de mens en de schepping, en niet andersom.

De ChristenUnie wil zo bijdragen aan een hoopvolle en draagkrachtige samenleving. Elke dag zoeken we de samenwerking met politieke partijen en organisaties van goede wil, die met ons vrede en recht willen zoeken. De Bijbel leert ons over geloof, hoop en liefde. Dat drijft ons en geeft zin aan wie we zijn. De overheid kan ons die drie niet geven, maar ze zijn wel de basis voor onze politiek. Het vormt onze blik op mensen en onze samenleving. Zo zijn we hoopvol voor ons land.

Mirjam Bikker,
partijleider ChristenUnie

10 september 2024



1. TOEKOMST VOOR KINDEREN

Goed samenleven begint thuis en in de buurt. En dat begin spreekt niet meer vanzelf. Betaalbaar wonen is voor starters en studenten te vaak onmogelijk geworden. Dat lossen we niet van de een op de andere dag op. Maar de wooncrisis vraagt wel alle aandacht in de komende periode.

Goed samenleven is ook: elkaar de ruimte geven. Ruimte voor families, om in een veilig klimaat op te voeden en op te groeien. Dat vraagt om een overheid die de samenleving niet ziet als allemaal losse individuen. Het vraagt een overheid die families de ruimte geeft en ouders in staat stelt om hun kinderen naar een school te sturen die past bij hun diepste overtuiging. Geen overheidstoezicht bij informeel onderwijs, de zondagsschool of de scouting. Geef families de ruimte om voor elkaar te zorgen. Met een eerlijker belastingstelsel, dat gezinnen keuzevrijheid geeft, goede verlotregelingen voor mantelzorg en bij rouw. En met een overheid die onverkort werkt aan het terugdringen van kinderarmoede.

Goed samenleven betekent omzien naar elkaar. Dat begint niet als je volwassen bent. Jong geleerd, is oud gedaan. Op je sportvereniging, de scouting, de kerk, het zijn allemaal plekken waar je groeit en verantwoordelijkheid leert nemen. Die plekken moet je opbouwen, niet afbreken. De bezuinigingen van het nieuwe kabinet mogen het verenigingsleven niet uithollen. De giftenaftrek en de maatschappelijke diensttijd stimuleren goed samenleven. Dat breek je niet af met een simpele bezuiniging, dat moedig je juist aan.

Te veel jongeren kampen met mentale problemen. Hun lot is een spiegel van onze tijd. Het is een taak van ons allemaal om de prestatiestress die zij ervaren, te doorbreken. Dat kan de overheid niet alleen, want het begint met hoe we met elkaar omgaan. Gezinnen, scholen, kerken en verenigingen spelen hier ook een belangrijke rol. Maar waar sociale mediabedrijven hun macht misbruiken door ongezond en onveilig om te gaan met onze kinderen, dan is de overheid aan zet. Begrens die macht, in Nederland en Europa. Dat geldt ook voor de online gokmarkt, die vernietigend uitwerkt. Wij willen een einde aan de goksector.

De tieners op de publieke tribune mogen nog iets van de ChristenUnie verwachten: dat wij afknappen op een politiek van makkelijke frames en eindeloos gekissebis. Wij zullen steeds de stem van kinderen en jongeren laten horen. We zullen hun grote vragen niet doorschuiven, maar aangaan. Kinderen zijn een prachtig geschenk van God. We zetten ons in voor hun welzijn en voor de toekomst van de schepping waar zij in leven.

De ChristenUnie kiest voor de toekomst van kinderen. Wij willen bouwen aan een samenleving waar...

- **...ruimte voor families normaal is: mantelzorg- en rouwverlof en een eerlijk belastingstelsel met keuzevrijheid voor gezinnen bij het verdelen van werk en zorg;**
- **...steeds minder kinderen opgroeien met de stress van schulden en armoede;**
- **...de wooncrisis met volle kracht wordt aangepakt: meer betaalbare woningen bouwen, snel beschikbaar stellen van betaalbare bouwgrond en een premie voor woningbouwcorporaties die betaalbare woningen bouwen.**
- **...studentenhuizen niet gebouwd worden als eenpersoonsstudio's, maar waar ze samen kunnen leven;**
- **...we het eigen initiatief in de samenleving koesteren en het kabinet niet bezuinigt op ons kostbare verenigingsleven;**
- **...we de giftenaftrek en de maatschappelijke diensttijd behouden;**
- **...geen ruimte is voor private equity in de kinderopvang en de zorg;**
- **...geen staatsstoezicht of overheidsinmenging is op wat je op zondagsschool of de scouting leert;**
- **...we techbedrijven en hun platforms (waaronder sociale media en AI) veel meer begrenzen.**

2. EEN RECHTVAARDIGE OVERHEID

Als er geen recht is, dan is er geen vrijheid. De overheid is er om recht te brengen, dat is haar roeping. Een sterke samenleving kan niet zonder een rechtvaardige en betrouwbare overheid. Die betrouwbaarheid heeft de afgelopen jaren een flinke knauw gekregen. Veel mensen zijn zich af gaan vragen wat de overheid nog kan. Ook de Tweede Kamer heeft daaraan bijgedragen in het toeslagenschandaal en in Groningen. De komende jaren moeten we recht doen. We moeten herstel bieden, maar ook belangrijke lessen trekken voor de lange termijn.

We koesteren onze democratische rechtsstaat, waar de grootste schreeuwer niet de macht heeft. Maar die rechtsstaat is geen zorgeloos bezit. We zien het helaas in landen om ons heen. Nederland is altijd een land van minderheden geweest: de klassieke vrijheden in onze Grondwet beschermen ons allemaal. Daarom moet het oprukkende antisemitisme met kracht bestreden worden. Het kan niet zo zijn dat Joodse kinderen en tieners zich onveilig voelen in onze samenleving. De ChristenUnie staat vanuit haar diepste overtuiging voor de vrijheid. Waar dat nodig is, beschermen en versterken we de instituties.

Recht begint dichtbij. De overheid hoort je te beschermen als je wijk niet veilig is of als drugs-criminaliteit het boerenerf opkomt. Drugs, wapens en mensenhandel mogen geen makkelijk verdienmodel van criminelen meer zijn. Dat moeten we keihard aanpakken. De wijkagent moet de tijd hebben om in de wijk aanwezig te zijn, in plaats van steeds vaker de openbare orde te moeten handhaven.

Recht en gerechtigheid zijn niet alleen een roeping in Nederland. In een woelige geopolitieke wereld zullen we opstaan voor recht en vrijheid. Een krachtige aanpak van terrorisme en landen die het financieel mogelijk maken zoals Iran met haar proxies. We zetten ons zo in voor een duurzame en rechtvaardige vrede voor Israëliërs en Palestijnen en steunen Oekraïne in de strijd voor vrijheid. De vrijheid en veiligheid van ons land zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Daarom onderzoeken we de herinvoering van de militaire dienstplicht.

De ChristenUnie staat pal voor een rechtvaardige overheid, die...

- **... de vrijheid beschermt, te beginnen bij het aanpakken van antisemitisme;**
- **...snel leert van de zware lessen van het toeslagenschandaal en de gaswinning in Groningen: inwoners moeten voorop staan, eenvoudige regels, toeslagen afschaffen en geen heilig geloof in de markt;**
- **...kiest voor minder politie bij voetbalwedstrijden en meer in de wijk, zodat de wijkagent meer tijd krijgt;**
- **...keihard optreedt tegen drugscriminaliteit en mensenhandel;**
- **...rechtvaardigheid niet alleen laat gelden in eigen land, maar ook voor de allerarmsten in de wereld. Daarom geen bezuinigingen op ontwikkelingsamenwerking;**
- **... uitgeprocedeerde asielzoekers menswaardig behandelt, met bed, bad en brood;**
- **... defensie een gezamenlijke verantwoordelijkheid laat zijn, we onderzoeken de herinvoering van de dienstplicht**
- **...niet druk is met zichzelf, maar dienstbaar is aan ons land.**

3. EEN ECONOMIE VOOR MENS EN SCHEPPING

Te lang hebben we geleefd alsof alles kon: we wilden veel voor weinig en haalden zo het maximale uit de markt. Hoe meer we consumeren, hoe hoger de welvaart, was het idee. En eerlijk: we doen het vaak nog steeds. Maar de grenzen van de ruimte, de natuur en het klimaat komen hard op ons af. Te lang nam de overheid geen echte beslissingen: wonen was een markt en geen grondrecht, we gingen bijna onbepaald vliegen en economische groei was de heilige graal. Maar toen het vastliep, schoot de markt tekort en bood de Haagse tekentafel geen oplossing, maar vooral meer onzekerheid.

Wij willen een rentmeesterseconomie: creatief en gericht op genoeg. Met ruim baan voor ondernemers, bedrijven en consumenten die dienstbaar zijn aan gemeenschappen. Daarom moeten lokale ondernemers de ruimte krijgen om in hun eigen omgeving van betekenis te zijn. Zij zijn het kloppende hart van leefbare dorpen en steden en spelen zo een onmisbare rol. We koesteren bedrijven die niet van kwartaalwinst naar kwartaalwinst hijgen, maar familiebedrijven die van generatie op generatie van meerwaarde zijn. Geen Angelsaksisch kapitalisme, maar meer Rijnlants denken. In een rentmeesterseconomie is de economie in balans met de schepping en de samenleving. Geen platte groei, maar brede bloei.

Een economie van het genoeg begint thuis, maar vertaalt zich ook in wereldwijde economische systemen. We kijken niet weg bij uitstoot en vervuiling, maar berekenen de werkelijke prijs van milieuschade. Natuur, milieu en klimaat kunnen niet nog meer groei van de luchtvaart aan. Daarom kiezen wij voor snel en meer investeren in beter OV: een betaalbaar treinkaartje en een bus die ook rijdt als er minder mensen in jouw streek wonen. We maken vaart met de aanleg van de Nedersaksenlijn en de Lelylijn.

De ChristenUnie bouwt aan een economie voor mens en schepping, waarbij...

- **...de rentmeesterseconomie het uitgangspunt is voor al onze economische keuzes;**
- **...je treinkaartje betaalbaar is en we regionaal OV behouden en versterken;**
- **...de Nedersaksenlijn en de Lelylijn er snel gaan komen;**
- **...minder luchtvaart zorgt voor ruimte voor om woningen te bouwen;**
- **...de overheid een sterke marktmeester is van een gezonde markt, waar burgers veilig zijn;**
- **...vervuilers worden aangepakt en de rekening voor PFAS, roet en andere troep betalen.**

EEN HOOPVOLLE KOERS

‘Hoop is licht dat vanuit de toekomst op het heden valt,’ schrijft de priester Tomáš Halík. Het maakt dus veel uit welke toekomst je voor ogen hebt. De tieners op de publieke tribune vragen ons welke kant het opgaat met Nederland. Ik vind het tijd voor stevige christelijk-sociale politiek. Niet alleen gericht op het hier en nu, maar juist ook op het daar en later. Voor de ChristenUnie begint dat bij de radicale boodschap van Jezus. Hij is Koning, maar kwam niet naar de aarde vanwege macht of rijkdom. Hij kwam om wat klein of zwak is te versterken. Om genade te brengen aan mensen die de hoop verloren waren. Zo weten wij ons ook geroepen om zelf – als samenleving en als overheid – Hem na te volgen en te zoeken naar vrede en recht. Dat doen we in hoopvolle afwachting van het Koninkrijk van God, waar recht zal stromen als een machtige rivier!

Christelijk-sociale politiek is beginselpolitiek. De commissie Partijvisie wijst terecht op oude waarden die antwoord geven op nieuwe vragen. In veranderende tijden zijn wij een gewortelde partij. Wij beginnen niet bij peilingen of scoringskansen. Wij beginnen bij waarden, die ons wortelen in een woelige tijd. We hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de aarde, ons gemeenschappelijke huis. In de komende jaren zullen we keihard daaraan werken.

We staan op voor de toekomst van kinderen, voor een samenleving waar zorg voor elkaar geen uitzondering, maar regel is. Waar de overheid recht brengt, zeker waar dat de afgelopen jaren ontbrak. Waar de overheid mensen en hun vrijheden beschermt. Daarom staat de ChristenUnie pal voor de democratische rechtsstaat. We zien in de schepping de gevolgen van een economie die de grootste bedrijven en het snelle geld bevoordeelt. Het is hoog tijd voor een rentmeesterseconomie, die mens en schepping dient. En niet andersom.

Laat een ding daarbij helder zijn: goed samenleven begint niet in Den Haag en al helemaal niet bij de beste wetgeving. Goed samenleven begint veel dichterbij. Bij de verantwoordelijkheid die we allemaal elke dag hebben. Politiek kan wel veel bijdragen aan een bloeiend land, die opdracht voelt de ChristenUnie. Laat dit het jaar zijn waarin we meer gaan omzien naar elkaar, vrede en recht zoeken en ons laten raken door wat een ander nodig heeft. Met dat verlangen in ons hart gaan we nu aan de slag!

ChristenUnie

christenunie.nl/koers